

**УПУТСТВО
О ПРОВОЂЕЊУ ПРАВИЛА О ПОРИЈЕКЛУ У ПРЕФЕРЕНЦИЈАЛНОЈ
ТРГОВИНИ У ОКВИРУ СРЕДЊЕЕВРОПСКОГ СПОРАЗУМА О
СЛОБОДНОЈ ТРГОВИНИ**

САДРЖАЈ

ГЛАВА I – УВОДНЕ И ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДРЕДБЕ	3
ЧЛАН 1 – ПРЕДМЕТ.....	3
ЧЛАН 2 – ПРАВНА ОСНОВА.....	3
ЧЛАН 3 – ДЕФИНИЦИЈЕ.....	3
ЧЛАН 4 – ОПШТИ ЗАХТЈЕВИ ЗА ПРИМЈЕНУ ПРЕФЕРЕНЦИЈАЛНОГ ТРЕТМАНА.....	4
ГЛАВА II – ДЕФИНИЦИЈА ПОЈМА “ПРОИЗВОДИ СА ПОРИЈЕКЛОМ”	5
ЧЛАН 5 – ПРОИЗВОДИ СА ПОРИЈЕКЛОМ.....	5
ЧЛАН 6 – ЦЈЕЛОВИТО ДОБИЈЕНИ ПРОИЗВОДИ.....	5
ЧЛАН 7 – ДОВОЉНО ОБРАЂЕНИ ИЛИ ПРЕРАЂЕНИ ПРОИЗВОДИ.....	5
ЧЛАН 8 – НЕДОВОЉНИ ПОСТУПЦИ ОБРАДЕ ИЛИ ПРЕРАДЕ.....	7
ЧЛАН 9 – КЛАУЗУЛА О ОПШТОЈ ТОЛЕРАНЦИЈИ.....	8
ЧЛАН 10 – КУМУЛАЦИЈА ПОРИЈЕКЛА У ОКВИРУ ЦЕФТА СПОРАЗУМА.....	8
ЧЛАН 11 – КУМУЛАЦИЈА ПОРИЈЕКЛА У ОКВИРУ СПОРАЗУМА О СТАБИЛИЗАЦИЈИ И ПРИДРУЖИВАЊУ.....	10
ЧЛАН 12 – КЛАСИФИКАЦИЈСКА ЈЕДИНИЦА.....	11
ЧЛАН 13 – ПРИБОР, РЕЗЕРВНИ ДИЈЕЛОВИ И АЛАТ.....	11
ЧЛАН 14 – ПРАВИЛО ЗА СЕТОВЕ.....	11
ЧЛАН 15 – НЕУТРАЛНИ ЕЛЕМЕНТИ.....	12
ГЛАВА III – ТЕРИТОРИЈАЛНИ ЗАХТЈЕВИ	13
ЧЛАН 16 – ПРИНЦИП ТЕРИТОРИЈАЛНОСТИ.....	13
ЧЛАН 17 – ДИРЕКТНИ ПРЕВОЗ.....	14
ЧЛАН 18 – ИЗЛОЖБЕ.....	14
ГЛАВА IV – ПОВРАТ ИЛИ ИЗУЗЕЋЕ	15
ЧЛАН 19 – ЗАБРАНА ПОВРАТА ИЛИ ИЗУЗЕЋЕ ОД ЦАРИНСКИХ ДАЖБИНА.....	15
ГЛАВА V – ДОКАЗ О ПОРИЈЕКЛУ	16
ЧЛАН 20 – ВРСТЕ ДОКАЗА О ПОРИЈЕКЛУ.....	16
ЧЛАН 21 – ИЗДАВАЊЕ УВЈЕРЕЊА О КРЕТАЊУ РОБЕ ЕУР.1.....	16
ЧЛАН 22 – ПОПУЊАВАЊЕ УВЈЕРЕЊА О КРЕТАЊУ РОБЕ ЕУР.1.....	16
ЧЛАН 23 – НАКНАДНО ИЗДАВАЊЕ УВЈЕРЕЊА О КРЕТАЊУ РОБЕ ЕУР.1.....	19
ЧЛАН 24 – ИЗДАВАЊЕ ДУПЛИКАТА УВЈЕРЕЊА О КРЕТАЊУ РОБЕ ЕУР.1.....	19
ЧЛАН 25 – ИЗДАВАЊЕ ЗАМЈЕНСКОГ УВЈЕРЕЊА О КРЕТАЊУ РОБЕ ЕУР.1.....	20
ЧЛАН 26 – ОДВОЈЕНО КЊИГОВОДСТВЕНО ИСКАЗИВАЊЕ.....	20
ЧЛАН 27 – ИЗЈАВА НА ФАКТУРИ.....	21
ЧЛАН 28 – ОВЛАШЋЕНИ ИЗВОЗНИК.....	22
ЧЛАН 29 – ВАЉАНОСТ ДОКАЗА О ПОРИЈЕКЛУ.....	23
ЧЛАН 30 – УВОЗ ДЈЕЛИМИЧНИХ ПОШИЉКИ.....	23
ЧЛАН 31 – ИЗУЗИМАЊЕ ОД ПОДНОШЕЊА ДОКАЗА О ПОРИЈЕКЛУ.....	23
ЧЛАН 32 – ПРАТЕЋА ДОКУМЕНТАЦИЈА.....	24
ЧЛАН 33 – ЧУВАЊЕ ДОКАЗА О ПОРИЈЕКЛУ.....	24
ГЛАВА VI – АДМИНИСТРАТИВНА САРАДЊА	24
ЧЛАН 34 – НАКНАДНА ПРОВЈЕРА ДОКАЗА О ПОРИЈЕКЛУ.....	24
ЧЛАН 35 – ДОСТАВЉАЊЕ РЕЗУЛТАТА НАКНАДНЕ ПРОВЈЕРЕ.....	25
ЧЛАН 36 – РАЗЛОЗИ ЗА ОДБИЈАЊЕ ПРИХВАТАЊА УВЈЕРЕЊА О КРЕТАЊУ РОБЕ ЕУР.1.....	25
ЧЛАН 37 – ТРАЈНО УКИДАЊЕ ПРЕФЕРЕНЦИЈАЛНОГ ТРЕТМАНА.....	26
ГЛАВА VII – ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ	27
ЧЛАН 38 – ПРЕСТАНАК ВАЖЕЊА ПРЕТХОДНИХ ПРОПИСА.....	27
ЧЛАН 39 – СТУПАЊЕ НА СНАГУ.....	27

У складу са чланом 15. Закона о управи за индиректно опорезивање (“Службени гласник БиХ”, број 89/05) и члана 61. став 2. Закона о управи (“Службени гласник БиХ”, број 32/02), директор Управе за индиректно опорезивање доноси

**УПУТСТВО
О ПРОВОЂЕЊУ ПРАВИЛА О ПОРИЈЕКЛУ У ПРЕФЕРЕНЦИЈАЛНОЈ
ТРГОВИНИ У ОКВИРУ СРЕДЊЕЕВРОПСКОГ СПОРАЗУМА О
СЛОБОДНОЈ ТРГОВИНИ**

ГЛАВА I УВОДНЕ И ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДРЕДБЕ

**Члан 1.
(Предмет)**

(1) Овим упутством се прописује начин рада и поступања када је у питању примјена правила о поријеклу робе у преференцијалној трговини између земаља потписница Средњеевропског споразума о слободној трговини (Албанија, Босна и Херцеговина, Република Хрватска, Република Македонија, Република Молдавија, Република Црна Гора, Република Србија и Привремена административна мисија УН-а на Косову, у складу са Резолуцијом 1244 Савјета безбједности Уједињених нација, даље у тексту “Стране”).

(2) Ово Упутство се не односи на:

- Преференцијалну трговину са Европском заједницом сходно аутономним трговачким мјерама (АТМ) једнострано додијељеним Босни и Херцеговини и
- Преференцијалну трговину са земљама које нису потписнице ЦЕФТА 2006, а са којима је БиХ закључила споразуме о слободној трговини.

(3) Одредбе о поријеклу из Главе II Упутства о примјени правила о поријеклу робе у преференцијалној трговини између Босне и Херцеговине и Европске заједнице (УИО, Бр.02-413/07 од 5. фебруара, 2007. године) у вези са Обавезујућом информацијом о поријеклу робе, такође се примјењују и на питања која су предметом овог Упутства.

**Члан 2.
(Правни основ)**

Правни основ за сва питања која су предметом овог Упутства регулисана су одредбама:

- Члана 24. Закона о царинској политици БиХ (“Службени гласник БиХ”, број: 57/04 и 51/06), (даље у тексту, Закон) и
- Средњеевропског споразума о слободној трговини (даље у тексту: ЦЕФТА 2006, Анекс 1 Споразуму о измјени и приступању Средњеевропском споразуму о слободној трговини). Протокол који се односи на дефиницију појма “производа са поријеклом” и начинима административне сарадње сачињавају Анекс 4 ЦЕФТА 2006 (даље у тексту: Протокол).

**Члан 3.
(Дефиниције)**

У смислу овог упутства, наведени појмови имају слиједеће значење (члан 1. Протокола):

(а) “израда” значи било коју врсту обраде или прераде, укључујући склапање или посебне поступке;

- (б) “материјал” значи било који састојак, сировину, компоненту или дио који се користи у изради производа;
- (ц) “производ” значи производ који се израђује, чак и ако је намијењен за каснију употребу у неком другом поступку израде;
- (д) “роба” значи материјале и производе;
- (е) “царинска вриједност” значи вриједност одређену у складу са Споразумом о примјени члана VII Општег споразума о тарифама и трговини (Споразум о царинској вриједности Свјетске царинске организације) из 1994. године;
- (ф) “цијена фцо творница” значи цијену плаћену за производ произвођачу у Страни у чијем је предузећу обављена задња обрада или прерада, под условом да та цијена укључује вриједност свих употријебљених материјала, уз одбијање унутрашњих пореза који се враћају или могу бити враћени након извоза добијеног производа;
- (г) “вриједност материјала” значи царинску вриједност у тренутку увоза материјала без поријекла који се користе, или, уколико није познато и не може се утврдити, прву цијену коју је могуће утврдити, а која је плаћена за те материјале у Страни;
- (х) “вриједност материјала са поријеклом” значи вриједност таквих материјала који су дефинисани ставком (г), уз неопходне измјене;
- (и) “додана вриједност” подразумијева цијену производа фцо творнице, умањену за царинску вриједност сваког укљученог материјала поријеклом из Стране, Европске заједнице или неке од других земаља наведених у члану 3., са којима се кумулација може примијенити, или уколико царинска вриједност није позната или се не може утврдити, прву цијену коју је могуће утврдити, а која је плаћена за те материјале у Уговорној страни;
- (ј) “главе” и “тарифни бројеви” подразумијевају главе и бројеве (четвороцифрене шифре) које се користе у номенклатури која сачињава Хармонизовани опис роба и система кодирања, а који се у овом Протоколу помиње као “Хармонизовани систем” или “ХС”;
- (к) “разврстан” се односи на разврставање производа или материјала под одређеним тарифним бројем;
- (л) “пошиљка” значи производе које један извозник истовремено шаље једном примаоцу или производе обухваћене једним превозним документом који обухвата њихово допремање од извозника до примаоца, или у помањкању таквог документа производе обухваћене једним рачуном;
- (м) “територије” обухватају и територијалне воде.

Напомена:

Цијена фцо творнице (ставка ф) производа укључује:

- Вриједност свих добављених материјала који се користе у производњи.
- Све трошкове (материјалне, као и друге трошкове) које ефективно сноси произвођач. На примјер, цијена фцо творнице снимљених видео касета, плоча, дискова, мулти-медијског компјутерског software-а и осталих сличних производа који сачињавају дио права на интелектуално власништво ће, у коликој год је мјери могуће, обухватати све трошкове у вези са коришћењем права на интелектуално власништво за производњу робе, плаћену од стране произвођача, без обзира да ли носилац тих права има сједиште или пребивалиште у земљи у којој се врши производња. У обзир се неће узимати смањења комерцијалне цијене (нпр. плаћање унапријед или на вријеме, или испоруке огромних количина робе).

Члан 4.

(Општи захтјеви за примјену преференцијалног третмана)

На робу се примјењује преференцијални третман при увозу у Уговорну страну, ако:

- је обухваћена Споразумом
- задовољава појам поријекла дефинисан у Протоколу (члан 5. – 15. овог упутства)
- је директно транспортована између Страна (члан 17. овог упутства)
- не подлијеже поврату или изузећу од царинских дажбина било које врсте у некој од Страна (члан 19. овог упутства) и

- је испуњење свих ових услова доказано подношењем важећег доказа о поријеклу робе (члан 20. овог упутства).

ГЛАВА II ДЕФИНИЦИЈА ПОЈМА “ПРОИЗВОДА СА ПОРИЈЕКЛОМ”

Члан 5. (Производи са поријеклом)

За слиједеће производе се сматра да су поријеклом из неке од Страна:

- производи у цијелости добијени у тој страни;
- производи добијени у Страни, у чијој су производњи коришћени други производи у односу на оне који су добијени у цијелости, под условом да су прошли довољну обраду или прераду и
- производи на које се може примијенити правило кумулације поријекла.

Члан 6. (Цјеловито добијени производи)

(1) Појам “цјеловито добијени производи” обухвата све природне ресурсе, као што су свјежи производи (нпр. воће и поврће), узгајани и убрани у Страни, живе животиње окоћене и узгојене у њој или минерални производи извађени у тој земљи.

Напомена:

Појам “цјеловито добијен производ” не подразумијева као неопходно потпуно искључивање увезених елемената. На примјер, правило се односи на поврће “убрано у тој страни”, али не искључује коришћење увезеног сјемена за узгој тог поврћа.

(2) Роба произведена у Страни, из цјеловито добијених производа у тој страни и сама се сматра цјеловито добијеним производом.

Члан 7. (Довољно обрађени или прерађени производи)

(1) Као резултат модерне међународне подјеле рада и измјена у технолошким поступцима, могуће је да већи дио роба којима се тргује садрже сировине, полупроизоде, производе, компоненте, и сл. који су поријеклом из више од једне земље. Такви се производи не могу сматрати цјеловито добијеним.

(2) Да би неки производ стекао статус поријекла, за такав је производ неопходно да прође кроз минималан процес или низ процеса током производње (довољна обрада или прерада материјала). Специфични минимални стандарди за сву робу одређени су у складу са одредбама члана 2. и 6. Протокола у Анексу II. Уводне напомене Анексу II налазе се у Анексу I Протокола (објашњење на који начин тумачити Анекс II, уз неколико случајева наведених као примјер).

Напомене:

Прије провјере испуњености услова из Листе обрада или прерада, потребно је искључити могућност да се одређена операција, која је извршена у Страни, оцијени као недовољна, како би роба могла стећи статус поријекла (члан 8. овог упутства).

Листа потребне обраде или прераде састоји се од четири колоне. Колона 1 садржи тарифни број робе или Главу из Царинске тарифе БиХ (даље у тексту, ЦТ БиХ), колона 2 садржи опис

робе, а за сваки унос у прве двије колоне, услови за стицање статуса поријекла наведени у колонама 3 или 4. У већини случајева, правило је специфицирано у колони 3. Када се правило даје у колони 4, извозник може одлучити да ли ће користити правило из колоне 3 или колоне 4. Уколико правило није наведено у колони 4, примјењује се оно из колоне 3.

Када сва роба која се налази под Главом ЦТ или бројем не подлијеже истом правилу, испред броја Главе или испред тарифног броја ставља се “ex”. На примјер, “ex-Глава 85” значи да се одговарајућа правила приказана у колонама 3 и 4 односе на робу класификовану у Глави 85, уз одређене изнимке. Те се изнимке потом наводе испод описа броја у колони 2 заједно са одговарајућом тарифном класификацијом у колони 1 и правилима у колонама 3 и 4. Ова се правила односе само на неке од роба које су разврстане под тим бројем.

Правила из колона 3 и 4 односе се само на материјале без поријекла који су коришћени у производњи робе за коју се захтијева статус поријекла.

Материјали без поријекла су они који су претходно увезени и за које су плаћене све царинске дажбине, тј. материјали који су натурализовани, али без доказа о поријеклу робе. Стога је потребно направити јасну разлику између царинског статуса робе и поријекла робе. Штавише, материјалима без поријекла ће се сматрати и материјали купљени на територији БиХ за које није могуће обезбиједити доказ о поријеклу.

Уколико поступак обраде или прераде иде још даље, тј. уколико отпочне у ранијем стадију производње у односу на онај који је предвиђен Анексом, готови производ ће такође стећи статус поријекла. Међутим, ако производња отпочне у каснијем стадију, роба не може стећи статус поријекла.

Постоје три критеријума која се користе за уврђивање поступка довољне обраде или прераде:

- а) проценат вриједности, који подразумијева да вриједност материјала без поријекла не смије прелазити одређени проценат цијене фцо творнице коначног производа;
- б) промјена тарифног броја, при чему коришћене сировине или компоненте које немају поријекло морају имати тарифни број ХС (4 цифре) који се разликује од тарифног броја коначног производа;
- ц) специфична правила, гдје се постављају посебни критеријуми.

Уколико је производ који је стекао статус поријекла испуњавањем услова из Листе коришћен у производњи другог производа, услови који се примјењују на производ у који је он уграђен, неће се односити на тај производ, док се материјали без поријекла који су можда коришћени у његовој изради, неће узимати у обзир.

Примјер 1 (Процентуално правило):

Роба: канцеларијски уређаји

ЦТ БиХ ознаке 8456 до 8466

Правило: Производња у којој вриједност свих коришћених материјала не прелази 40% цијене фцо творнице производа.

Објашњење: Сви материјали без поријекла који се користе у изради канцеларијских уређаја не смију прелазити више од 40% цијене фцо творнице коначног производа. Стога, вриједност материјала са поријеклом, те поступака обраде и прераде, укључујући административне трошкове и добит, који су извршени током производње канцеларијских уређаја, не могу бити мањи од 60% цијене фцо творнице коначног производа.

Примјер 2 (Промјена тарифног броја):

Роба: керамички производи

ЦТ БиХ Глава 69

Правило: Производња током које су сви коришћени материјали класификовани под бројем различитим од броја производа.

Објашњење: Ово једноставно значи да сви материјали без поријекла који се користе у производњи керамичких производа морају имати број који се разликује од броја коначног производа.

Примјер 3 (Посебно правило)

а) Роба: Припрема рибе или љускара, мекушаца или других водених бескичмењака
ЦТ БиХ ех Глава 16

Правило: Сви материјали из Главе 3 морају бити у цијелости добијени.

Објашњење: Ово правило захтијева да сви производи из Главе 3 који се користе у производњи робе из Главе 16 морају имати статус поријекла тиме што су цијеловито добијени. Сви коришћени материјали или производи који су разврстани под тарифним бројевима различитим у односу на тарифне бројеве у Глави 3, не морају имати поријекло.

б) Роба: Одјећа и прибор за одјећу, не плетена или кукичана - мушке памучне кошуље,
ЦТ БиХ - ех Глава 62

Правило: Производња из пређе

Објашњење: Како би кошуље које се добијају из материјала без поријекла стекле поријекло, ти материјали не би смјели бити у каснијој фази производње у односу на пређу. Уколико производња ових материјала отпочиње у каснијој фази, нпр. из тканине која нема поријекло, коначан производ неће добити статус поријекла. Међутим, уколико производња отпочне у ранијој фази, тј. из влакана која немају статус поријекла, коначан производ ће стећи преференцијални статус поријекла.

Правило указује на минималан поступак прераде допуштен за стицање статуса са поријеклом за кошуље, када су исте израђене из материјала без поријекла.

Члан 8.

(Недовољни поступци обраде или прераде)

Слиједеће операције се сматрају недовољнима за стицање статуса робе са поријеклом:

- (а) поступци за очување робе у добром стању током превоза и складиштења;
- (б) растављање и састављање амбалаже;
- (ц) прање, чишћење, уклањање прашине, хрђе, уља, боје или других површинских слојева;
- (д) пеглање или пресовање текстила;
- (е) једноставни поступци бојења и полирања;
- (ф) љуштење, дјелимично или потпуно бијељење, полирање и глазирање житарица и риже;
- (г) поступци бојења шећера или обликовања шећерних коцки;
- (х) љуштење, уклањање коштица и гуљење воћа, орашчића и поврћа;
- (и) брушење, једноставно дробљење или једноставно резање;
- (ј) сијање, пребирање, разврставање, усклађивање, градирање, спаривање (укључујући и састављање сетова производа);
- (к) једноставно паковање у стакленке, конзерве, чутуре, врећице, сандуке, кутије, учвршћивање на картоне или плоче и сви остали поступци паковања;
- (л) причвршћивање или штампање ознака, наљепница, натписа и других сличних знакова за разликовање на производима и њиховој амбалажи;
- (м) једноставно мијешање производа, без обзира да ли су они различити или не;
- (н) једноставно састављање дијелова производа како би се произвео цијеловит производ, или растављање производа на дијелове;
- (о) комбиновање два или више поступака наведених у тачкама (а) до (н);
- (п) клање животиња.

Примјер 1:

Сирова кафа се незапакована, у великој количини увози у БиХ из Колумбије. Правило о поријеклу које се односи на кафу је “производња из материјала из било којег тарифног броја”.

У БиХ, та кафа је:

- очишћена од прашине
- разврстана, класирана и
- једноставно раздијељена у различита паковања.

Обзиром да ни чишћење ни класирање, као ни поновно паковање нису поступци довољни за стицање статуса поријекла, кафа задржава своје колумбијско поријекло.

Примјер 2:

Сирова кафа се незапакована, у великој количини увози у БиХ из Колумбије. У БиХ та кафа се:

- чисти од прашине,
- пржи,
- меље,
- разврстава и
- раздијељује у различита паковања.

У другом примјеру, кафа не само да је очишћена од прашине и раздвојена у различита паковања, већ је такође и прошла значајан поступак прераде. Стога, иако је извршена одређена минимална операција, у обзир се такође мора узети и тај значајан поступак прераде, и управо тај поступак прераде, због тога што испуњава правило прописано Анексом II, као резултат има коначан производ који стиче поријекло БиХ.

Члан 7., ставка 2 Протокола, прописује да се, приликом одређивања да ли ће се поступци обраде и прераде кроз које је производ прошао сматрати недовољнима, сви поступци извршени у Страни разматрају заједно, умјесто појединачног разматрања тек посљедњег поступка обраде или прераде прије самог извоза робе.

Поред тога, одговори на слиједећа питања могу бити од помоћи приликом процјењивања да ли је роба прошла кроз поступак обраде или прераде који се сматра недовољним:

- Да ли запосленици морају посједовати одређене способности неопходне за вршење овог поступка?
- Да ли су за извршавање поступка обраде или прераде потребне посебно прилагођене просторије?
- Да ли поступак обраде или прераде робе захтијева употребу посебних машина или алата?

Члан 9.

(Клаузула о општој толеранцији)

Члан 6., став 2 Протокола дефинише могућност употребе малих количина материјала без поријекла за производњу робе. На овај начин је омогућено да су материјали без поријекла који се користе у производњи заступљени до максимално 10% укупне цијене фцо творнице. Међутим, тамо гдје је проценат наведен у Листи у Анексу II за максималну вриједност забрањених материјала без поријекла, максимална процентуална вриједност не смије бити премашена примјењивањем ове толеранције од 10%. Као максимум ће се увијек користити онај који је прописан у Листи. Чак и ако основна Листа омогућава промјену тарифног броја ЦТ БиХ, 10%-но правило о толеранцији омогућава употребу материјала без поријекла који су разврстани под истим тарифним бројем ЦТ БиХ као и коначан производ.

Напомена:

На текстилне материјале из Главе 50 – 63, закључно са Главом 63, не може се примијенити правило о толеранцији. Одступања су, међутим, допуштена за текстилне производе из Главе 50 – 63, закључно са Главом 63, а пажњу би требало обратити на Напомену 5 Уводних Напомена Анекса II, које се налазе у Анексу I Протокола.

Члан 10.

(Кумулација поријекла у оквиру ЦЕФТА 2006)

(1) Анекс II Протоколу којим су прописани поступци неопходни за стицање поријекла, јасно истиче шта је потребно учинити да би производ уживао повластице преференцијалног третмана. Међутим, у модерном систему производње сасвим је уобичајено да су два или више различитих извора у различитим земљама укључени у производњу робе. Кумулација поријекла могућа је у случајевима када двије или више земаља примјењују иста правила о поријеклу и имају узајамно склопљене споразуме о слободној трговини

(2) У контексту ЦЕФТА-е, кумулација подразумијева да се производи који су стекли статус поријекла у једној или више Страна могу користити са производима који имају поријекло у Страни без одступања од преференцијалног статуса коначног производа.

(3) У случају кумулације, поступци обраде или прераде извршени на производима са поријеклом у свакој од партнерских земаља не морају бити “довољна обрада или прерада” у значењу члана 7. овог упутства, како би коначан производ стекао поријекло земље партнерице, већ морају превазилазити минималне операције наведене у члану 8. овог упутства.

Примјер 1:

Производ у цијелости добијен у Хрватској шаље се у БиХ на даљу прераду. Коначни производи ће имати поријекло БиХ под условом да процеси обраде и прераде који су извршени у БиХ премашују минималну операцију (члан 8. овог упутства). Уколико се коначни производи извозе из БиХ у Хрватску, сматраће се да ти производи имају поријекло БиХ.

Када поступци обраде или прераде који се врше у БиХ не би превазилазили минималне операције, роба би задржала хрватско поријекло.

Двије варијације кумулације се помињу у Протоколу, билатерална кумулација и дијагонална кумулација.

Билатерална кумулација се одвија између двје Стране. Подразумева да произвођачи у било којој Страни ЦЕФТА-е могу користити материјале и компоненте који су поријеклом из друге Стране подједнако као да исти имају поријекло у сопственој Страни. Такође, операције извршене у једној партнерској земљи могу се сјединити са операцијама извршеним у другој партнерској земљи како би стекле статус поријекла за робу којом узајамно тргују. То је могуће под условом да све Стране које су укључене имају узајамно склопљене споразуме, те да свака од њих користи идентична правила о поријеклу која се односе на поступке обраде или прераде материјала без поријекла, као и да ти споразуми омогућавају такву кумулацију.

Примјер 2:

Ланена тканина, поријеклом из Србије, увози се у БиХ гдје се од ње кроји и израђује одјећа за мушкарце и жене. Та се одјећа потом извози у Србију. Због тога што је тканина поријеклом из Србије, али се одјећа израђује у БиХ, сматра се да одјећа има БиХ поријекло. Коначни производ ће стога имати преференцијално поријекло БиХ.

Дијагонална кумулација се одвија између више од двије Стране. Могућа је под условом да све Стране и земље које су укључене, имају узајамно склопљене споразуме, те да свака од

них користи идентична правила о поријеклу која се односе на поступке обраде или прераде материјала без поријекла, као и да ти споразуми омогућавају такву кумулацију. Како би се оствариле предности из дијагоналне кумулације, поступци обраде и прераде се морају вршити на производима са поријеклом.

Примјер 3:

Молдавија, Македонија и БиХ су Стране ЦЕФТА-е, који омогућава кумулацију и примјену идентичних правила о поријеклу између свих Страна. Стога, произвођачи у БиХ могу користити производе који су поријеклом из Молдавије и Македоније за израду производа који ће имати поријекло БиХ.

Примјер 4:

Творница на Косову обавља производњу производа са поријеклом користећи материјале који су поријеклом из Албаније. Производ добијен на Косову се потом извози у БиХ гдје је заједно са материјалима који су поријеклом из Хрватске обухваћен у други производ. С обзиром да су све четири земље узајамно склопиле ЦЕФТА споразум који омогућава кумулацију и сходно томе, примјену правила о поријеклу између земаља Уговорница, те тиме што сви материјали и компоненте имају статус поријекла, коначан производ ће имати поријекло БиХ.

Примјер 5:

Творница у Србији врши израду производа са поријеклом користећи компоненте који су поријеклом из Црне Горе. Коначан производ ће имати поријекло Србије. Тај се производ потом извози у БиХ, гдје ће бити уграђен у машину која садржи неке од компоненти америчког поријекла.

Машина произведена у БиХ стећи ће статус поријекла БиХ под слиједећим условима:

- Све компоненте које се користе за производњу већ имају поријекло унутар зоне обухваћене ЦЕФТА, док су компоненте поријеклом из Србије и Црне Горе прошле кроз поступак који превазилази минималну обраду или прераду у БиХ (члан 8. овог упутства).
- С обзиром да САД-е нису Страна ЦЕФТА, материјали који су поријеклом из ове земље могу бити укључени у производ само на основу довољног поступка обраде или прераде (члан 7. овог упутства).

Уопште, поријекло коначног производа се одређује кроз “последњу обраду или прераду” која је извршена, под условом да извршени поступци премашују оне који су прописани чланом 8. овог упутства. Уколико у земљи коначне производње, материјали са поријеклом из једне или више земаља не подлијежу обради или преради која превазилази минималне операције, поријекло коначног производа се додјељује оној земљи чији је допринос у вриједности највећи. У ту сврху, вриједност додана у земљи завршне производње – укључујући вриједност материјала без поријекла који су прошли кроз поступак довољне прераде – пореди се са вриједношћу материјала који имају поријекло у било којој од других земаља које су укључене у производњу.

Примјер 6:

Слиједеће компоненте личног путничког сета за његу:

- пластични чешаљ (поријеклом из Хрватске, вриједност 0.10 КМ)
- мало огледало (поријеклом из Хрватске, вриједност 1.00 КМ)
- турпија за нокте (поријеклом из Македоније, вриједност 0.50 КМ)
- маказице за нокте (поријеклом из Македоније, вриједност 1.00 КМ)
- мале маказе (поријеклом из Србије, вриједност 1.50 КМ)
- бријач са жилетима (поријеклом из Србије, вриједност 1.50 КМ)
- картонска рекламна амбалажа (поријеклом из БиХ, вриједност 0.15 КМ)

извозе се у БиХ, гдје се састављају у сетове и пакују за дистрибуцију. Вриједност сета је 12.00 КМ. Вриједност додана у земљи завршне производње јесте разлика између вриједности сетова и материјала укључених у њихову израду поријеклом из других Страна, што у овоме случају износи 6.40 КМ. Како је додана вриједност виша од вриједности свих материјала са поријеклом из било које Стране (5.60 КМ), поријекло сетова се додјељује БиХ.

Примјер 7:

Ситуација једнака описаној у претходном примјеру, са тим да је у овом случају вриједност сета 8.00 КМ. У томе случају, додана вриједност у БиХ износи само 2.40 КМ и мања је од вриједности материјала с поријеклом из било које Стране, те се поријекло сетова додјељује Србији која је Страна са највишим доприносом у вриједности (3.00 КМ).

Уколико се у земљи извоза не врши никакав поступак обраде или прераде, материјали или производи једноставно задржавају сопствено поријекло уколико се извозе у једну од земаља које су у питању.

Напомена:

У каснијој фази, кумулација ће, као што је описано у овом члану, бити проширена на земље и територије пан-европске кумулацијске зоне (Европска заједница, Исланд, Норвешка, Швицарска, укључујући Лихтенштајн и Турска). Од кључног је значаја за примјену правила о кумулацији да су укључени појединачни споразуми између сваке од земаља, те да свака од њих користи идентична правила о поријеклу која се односе на обраду или прераду материјала без поријекла. Тренутно је овај случај једино присутан у трговини унутар ЦЕФТА зоне, јер све Стране примјењују исти Протокол о правилима о поријеклу.

Кумулација поријекла робе из других земаља или територија пан-европске кумулацијске зоне може се примијенити само под слиједећим условима:

- Споразум о преференцијалној трговини у складу са чланом XXIV Општег споразума о тарифама и трговини (ГАТТ) се мора примјењивати између земаља и територија укључених у стицање статуса поријекла и Стране одреднице;
- материјали и производи морају стећи статус поријекла примјеном правила о поријеклу која су идентична онима датима у Протоколу и
- обавјештења која наводе шта је потребно за испуњење неопходних захтјева за примјену кумулације морају бити објављена у Странама у складу са њиховим сопственим процедурама.

Члан 11.

(Кумулација поријекла у оквиру Процеса стабилизације и придруживања)

(1) Слиједеће земље или територије учествују у или су повезане са Процесом стабилизације и придруживања: све земље чланице Европске уније, Албанија, Босна и Херцеговина, Република Хрватска, Република Македонија, Република Црна Гора и Република Србија укључујући Косово, као што је дефинисано Резолуцијом 1244 Савјета безбједности Уједињених нација (даље у тексту "САП Стране"). Објашњења дана у члану 10. овог упутства се примјењују уз одговарајуће измјене.

(2) Кумулација се може примијенити само под слиједећим условима:

- Споразум о преференцијалној трговини у складу са чланом XXIV Општег споразума о тарифама и трговини (ГАТТ) се мора примјењивати између Европске уније, Уговорне стране САП која је укључена у процес стицања статуса поријекла и САП Стране одреднице;
- материјали и производи морају стећи статус поријекла примјеном правила о поријеклу која су идентична онима датима у овом Протоколу и

- обавијести које наводе испуњења неопходних захтјева за примјену кумулације морају бити објављене у Службеном листу Европске уније (серија Ц), те у САП Страни, као што је наведено у ставки 1, у складу са процедурама сваке од Страна.

Члан 12. (Класификацијска јединица)

(1) Хармонизовани систем, који сачињава основу ЦТ БиХ служи као референца за примјену одредби Протокола. Стога је најзначајније извршити исправно разврставање једног или више производа који се извозе.

(2) Уколико се наименовање састоји од више компоненти које су класификоване као једна јединица у Хармонизованом систему, то је јединица која ће се користити приликом вршења процјене и одређивања статуса о поријеклу. Сетови потпадају у ову категорију (члан 14. овог упутства).

(3) Када је производ сачињен од двије или више компоненти, али се у Хармонизованом систему сматра једним артиклом, у сврху Протокола ће се такође сматрати једним артиклом. Уколико је пошиљка сачињена од више истовјетних или сличних артикала, тада се приликом примјене одредби Протокола сваки појединачни артикл узима у обзир.

(4) Када је амбалажа обухваћена заједно са производом у циљу разврставања, такође мора бити обухваћена и код одређивања поријекла, што значи да паковање дијели “судбину” производа.

Члан 13. (Прибор, резервни дијелови и алат)

Сасвим је уобичајено да се уређаји и опрема извозе заједно са прибором, резервним дијеловима или алатом који су потребни за њихово одржавање. У оним случајевима када такав прибор или остали дијелови сачињавају дио редовне опреме и укључени су у цијену или нису одвојено фактурисани, сматраће се дијелом пошиљке, те се стога у обзир неће узимати њихова природа и карактеристике.

Члан 14. (Правило за сетове)

(1) Правило о поријеклу за сетове примјењује се само на сетове у значењу Генералног правила 3 ЦТ БиХ.

(2) Према овом правилу сваки производ који сачињава сет, изузимајући производе чија вриједност не прелази 15% укупне вриједности датог сета, мора испуњавати критерије поријекла за онај тарифни број под који би тај производ био сврстан уколико би се посматрао одвојено, а не као дио неког сета и том приликом се не узима у обзир тарифни број под који ће се комплетан сет сврстати у складу са текстом горе поменутог Општег правила.

(3) Ове одредбе ће се примјењивати чак и када се за тај производ користи толеранција од 15%, а која у складу са текстом горе поменутог Општег правила одређује сврставање цијелог сета.

(4) Осим чињенице да се приликом тарифног сврставања сета морају испоштовати стриктна правила наведена у Коментару ЦТ БИХ, овакви случајеви такође представљају проблем с тачке гледишта поријекла.

(5) Приликом одређивања поријекла сетова, најприје је потребно одредити поријекло појединачних компоненти.

(6) Уколико све компоненте од којих је сет сачињен имају поријекло и сам сет ће имати поријекло. Међутим, сетови сачињени од компоненти са поријеклом, као и оних без поријекла такође могу стећи поријекло под условом да вриједност компоненти без поријекла не прелазе 15% цијене фцо творница производа.

Примјер:

Лични путнички сет за његу састоји се од:

- пластичног чешља,
- малог огледала,
- турпије за нокте,
- маказица за нокте,
- малих маказа,
- бријача за употребу са жилетима (жилети нису укључени),
- картонска рекламна амбалажа.

Уколико су све компоненте произведене у једној или више Страна или у земљи или територији у којој се примјењује пан-европска кумулација, коначан сет ће имати статус поријекла.

Уколико су, на примјер, пластични чешаљ и бријач произведени у Хонг-Конгу, потребно је одредити вриједност ових компоненти без поријекла како би се осигурало да та вриједност не премашује 15% цијене фцо творнице сета. Уколико компоненте из Хонг-Конга не прелазе 15% цијене фцо творнице, сматра се да сет има поријекло.

Члан 15.
(Неутрални елементи)

Појам “неутрални елементи” односи се на оне елементе који нису саставни дио коначног производа. Стога се у обзир не узима поријекло горива, алатних машина или енергије потребне за њихову употребу, работа и сл., који се користе у производњи.

Примјер:

Парне турбине разврстане под тарифним бројем 8406 ЦТ БиХ производе се у БиХ од материјала са поријеклом, као и оних без поријекла. Турбине се производе коришћењем јапанских погона и алатних машина. Правило прописује да, како би парне турбине стекле преференцијално поријекло, сви материјали без поријекла не смију премашити 40% цијене фцо творнице коначног производа.

Приликом рачунања да ли је задовољено 40% -но правило које се односи на материјале без поријекла, произвођач не узима у обзир елемент цијене који се приписује трошковима за јапанске погоне и опрему. Заправо, цијена погона и опреме спада у опште трошкове произвођача и један дио оваквог утрошка капитала би се нашао и у цијени турбина. То значи да преосталих 60% од укупне вриједности, који се односе на материјале са поријеклом такође обухвата и дио неутралних елемената.

Напомена:

Неутрални елементи такође никада не могу сачињавати дио материјала са поријеклом у процјењивању трошкова производње.

ГЛАВА III ТЕРИТОРИЈАЛНИ ЗАХТЈЕВИ

Члан 16. (Принцип територијалности)

(1) Услови за стицање статуса поријекла у основи морају бити испуњени без прекида на територији дефинисаној ЦЕФТА-ом или у земљама и територијама са којима се кумулација (члан 10. и 11. овог упутства) примјењује (даље у тексту наводи се као зона пан-европске кумулације).

(2) У случају да роба са поријеклом напусти териториј зоне пан-европске кумулације и из било којег разлога буде враћена, царинским органима се мора доказати да је враћена роба заправо иста роба која је и напустила зону. Осим тога, та роба не смије бити подвргнута никаквим операцијама које превазилазе операције неопходне за очување робе у добром стању. Под претпоставком да је то случај, може се сматрати да роба има поријекло зоне пан-европске кумулације. Уколико ово није могуће доказати, враћена роба ће се сматрати робом без поријекла.

(3) У модерним поступцима производње, понекад је потребно производе послати у другу земљу на посебну прераду коју није могуће извршити унутар територије зоне преференцијалне трговине. Члан 12. Протокола покрива овакве ситуације, уз одређена ограничења.

Услови су слиједећи:

- роба извезена за обраду и прераду ван пан-европске зоне мора имати поријекло унутар зоне;
- потребно је доказати да је поновно увезена роба добијена као резултат обраде или прераде које су извршене у трећој земљи на претходно извезеним материјалима и
- укупна додана вриједност стечена ван територије ЦЕФТА-е и осталих земаља и територија пан-европске кумулацијске зоне, не смије премашити 10% цијене фцо творнице производа за којег се тражи преференцијални третман.

(4) Уколико није могуће испунити било који од горе наведених услова, враћена роба ће се сматрати робом без поријекла.

(5) Екстратериторијална обрада се примјењује само за робу извезену ван пан-европске кумулацијске зоне по повратку исте у Страну извозницу. Одредбе се не примјењују када се земља извозница унутар зоне разликује од земље увознице унутар зоне. То је разлог због којег се екстратериторијална обрада одвија као вањска обрада или под сличним аранжманима.

Поменути изузетак се не односи на текстилне производе разврстане у Глави 50 – 63, закључно са Главом 63.

(6) Уколико коначни производ стекне статус поријекла примјеном правила о толеранцији од 10% (члан 9. овог Упутства), није могуће примјенити толеранцију која је допуштена по овоме члану. Нити једно од правила о толеранцији не може се примјенити заједно када се одређује поријекло коначног производа.

(7) Приликом одређивања вриједности коначног производа, поступак обраде или прераде извршен ван територије Страна генерално се не би требали узимати у обзир. Но, правило о доданој вриједности прописано Анексом II примјењује се на коначан производ, док се укупна вриједност обраде или прерада извршена ван територије Страна мора узети заједно са вриједношћу материјала без поријекла који су обухваћени у производ на територији дотичних Страна. Комбиноване вриједности (вриједност додана ван територије и вриједност

материјала без поријекла) не смију премашити процентне вриједности дате у Листи у Анексу II.

Члан 17. (Директни превоз)

(1) Правило о директном превозу примјењује се како би се осигурало да се, у принципу, сви поступци обраде и прераде врше у земљама партнерицама ЦЕФТА територије и пан-европској кумулацијској зони, те да се онемогући да роба која у потпуности не испуњава те услове, ужива погодности преференцијалног поријекла.

(2) Уколико превоз нужно изискује напуштање ЦЕФТА територије и пан-европске кумулацијске зоне, то подразумијева и заустављања током кретања, изнимке су допуштене под одређеним условима.

(3) Производи који сачињавају једну пошиљку могу се провозити и кроз друге земље с претоваром или привременим смјештајем и складиштењем у тим земљама, под условом да роба није пуштена у слободан промет, као и да се на истој не обавља никаква радња осим истовара, поновног утовара, или било који други поступак намијењен за очување робе у добром стању.

(4) У свим случајевима из претходног става обављеним ван пан-европске кумулацијске зоне, мора се доказати да пошиљка која је напустила земљу извозницу јесте иста пошиљка која стиже у земљу увозницу. Сходно томе, царинска служба захтијева подношење доказа о испуњењу услова о директном превозу предочењем:

- јединствене исправе о превозу која обухвата пут од земље извознице кроз земљу провоза, или
- увјерења царинских органа земље провоза или
- у недостатку споменутих, све друге увјерљиве исправе.

(5) Увјерење царинских органа је докуменат којим се доказују чињенице о директној пошиљци робе с поријеклом. Увјерење издаје надлежна царинска испостава која, у складу са одредбама Закона, врши провјеру робе у провозу на захтјев увозника или његовог овлашћеног заступника.

(6) Кад се роба смјешта у царинско складиште за даљу испоруку, пријемни царински уред под чијим надзором се налази ова роба потврђује пријем робе улазном царинском уреду и на захтјев издаје потврду о директном транспорту, под условом да располаже свим подацима у вези кретања робе у току провоза кроз БиХ.

(7) Облик и садржај увјерења о неманипулацији које издају царински органи БиХ је у прилогу овог упутства (Анекс I).

Члан 18. (Изложбе)

(1) Производи поријеклом из БиХ послани на изложбу у другу земљу, те након тога продани ради увоза у једну од Страна, уживају повољности тарифних преференцијала. Ова могућност се не односи на производе купљене на приватним изложбама у продајним или пословним објектима.

(2) У случајевима трговачких, индустријских или занатских изложби, мора постојати могућност доказивања да роба која је послана на изложбу није прошла нити кроз било који поступак измјене или прераде, нити се у било којем смислу разликује у односу на стање у којем је напустила територију дефинисану ЦЕФТА споразумом или земље или територије са

којима се кумулација (члан 10. и 11. овог Упутства) примјењује. Други захтјев је да роба није коришћена ни за какве друге сврхе осим излагања, те да је послана у једну од других Страна током или одмах по завршетку изложбе.

(3) Изложбени предмети продани током или након изложбе уживају погодности преференцијалног поријекла, под условом да је могуће доказати слиједеће:

- да су послани из једне од Страна (нпр. Хрватска) на изложбу гдје су постављени за приказивање;
- да их је извозник продао особи у другој Страни (нпр. у Србији);
- да су продани током или одмах након изложбе у неизмијењеном стању и
- да су једино коришћени за приказивање или изложбене сврхе од тренутка када су послани на изложбу.

(4) Сви услови морају бити испуњени, или ће се у противном изложбени предмети по повратку сматрати робом без поријекла и биће третирани у складу са тиме.

Потребно је издати или сачинити доказ о поријеклу, те исти поднијети царинским органима земље увознице на уобичајен начин. Назив и адреса изложбе морају бити наведени на истом. Тамо гдје је потребно, тражи се додатна документација као доказ о условима под којима су предмети излагани.

ГЛАВА IV ПОВРАТ ИЛИ ИЗУЗЕЋЕ

Члан 19.

(Забрана поврата или изузећа од плаћања царинских дажбина)

Забрана поврата или изузећа од плаћања царинских дажбина се односи на материјале без поријекла који се користе у производњи извозних производа. Све дажбине којима подлијеже роба без поријекла морају бити плаћене и ни у ком случају не смије доћи до изузимања или надокнађивања, те на захтјев царинских органа, доказ у том смислу мора бити дан на увид царинским органима, прије издавања доказа о поријеклу.

Примјер 1:

Алуминијум поријеклом из Русије увози се у БиХ, гдје се производе алуминијски вијци (ХС 7616) поступком унутрашње обраде (систем обуставе плаћања). Дио коначних производа поријеклом из БиХ извозе се у Хрватску. Поступак обраде и прераде је довољан у складу са одговарајућим правилима која се примјењују за алуминијске вијке. Статус поријекла БиХ тиме је остварен, те царински органи БиХ могу издати доказ о поријеклу приликом извоза вијака у Хрватску. Поред тога, услјед забране поврата царинских дажбина, они морају наплатити исте за алуминиј без поријекла који се користи у производњи.

Примјер 2:

Ситуација једнака претходно описаној у Примјеру 1, с тим да се за производњу користи алуминијум који је купљен на домаћем тржишту уз изјаву добављача, и увезен из Црне Горе и Србије (уз важећи доказ о поријеклу). У оваквој ситуацији, роба је стекла статус поријекла БиХ, обзиром да су коришћене сировине поријеклом из БиХ и из земаља са којима се кумулација примјењује. Могуће је издати доказ о поријеклу за извоз у Хрватску без наплаћивања царинских дажбина за материјале који су поријеклом из Црне Горе и Србије због тога што се на основу саме дефиниције дијагоналне кумулације (члан 10. овог упутства) сматра да материјал има поријекло БиХ.

Ове одредбе се примјењују и на амбалажу, прибор, резервне дијелове и алате, те производе у сету, када такви предмети немају поријекло.

Само у случајевима када је доказ о поријеклу погрешно издан или сачињен, могуће је тражити поврат за производе без поријекла, под условом да су испуњена слиједећа три услова:

- доказ о поријеклу издан или сачињен са грешком враћа се органима у земљи извоза или као алтернативно рјешење, органи у земљи увоза сачињавају писмену изјаву у којој се наводи да никакав преференцијални третман није, нити ће бити додијелен;
- производима коришћеним у производњи додјељује се право на поврат или одустајање од плаћања дажбина у складу са одредбама које су на снази, уколико доказ о поријеклу није коришћен у сврху тражења преференцијалног третмана;
- период одобрен за поврат дажбина није прекорачен, те да су испуњени услови прописани важећим законом.

ГЛАВА V ДОКАЗ О ПОРИЈЕКЛУ

Члан 20. (Врсте доказа о поријеклу)

Производи с поријеклом из Стране, код увоза у другу Страну користе повластице из Споразума уз предочење:

- увјерења о кретању ЕУР.1 или
- “изјаве на фактури” на рачуну, доставници или било којем другом комерцијалном документу коју даје извозник.

За случајеве изузимања под одређеним условима, погледајте члан 31. овог упутства.

Члан 21. (Издавање увјерења о кретању робе ЕУР.1)

(1) Увјерење о кретању робе ЕУР.1 (узорак се налази у Анексу III Протоколу) издају царински органи само на писани захтјев извозника или његовог овлашћеног заступника, који је обавезан уз захтјев приложити и документацију којом доказује да производи који се извозе испуњавају услове за издавање тог увјерења. Ради лакшег утврђивања статуса робе, у прилогу овог упутства налази се водич за утврђивање поријекла робе (Анекс II).

(2) Оно што је битно знати када је у питању издавање увјерења ЕУР.1 јесте да су извозник или његов овлашћени заступник, прије издавања увјерења од стране царинских органа, дужни царинским органима обезбиједити исправне податке у захтјеву за издавање увјерења. Количина потребних података зависи од правила која морају бити задовољена. Потребни подаци укључују све или неке од слиједећих ставки:

- тарифно разврставање робе;
- поступке обраде и прераде на територији ЦЕФТА;
- доказ о поријеклу за све коришћене материјале или дијелове за које се тражи статус поријекла;
- појединости о свим материјалима или дијеловима без поријекла који су коришћени у производњи коначног производа, укључујући и тарифно разврставање и царинску вриједност истих;
- доказ о плаћању релевантних царинских дажбина за коришћену робу без поријекла;
- сву другу пратећу документацију, на захтјев царинских органа.

(3) С обзиром да се признавањем преференцијалног статуса остварују значајне олакшице код стављања робе у слободан промет, царински органи БиХ као и Страна ЦЕФТА Споразума имају право од извозника затражити сву документацију коју сматрају потребном, као и предузети све кораке које сматрају потребним за провјеру документације. Царински органи су такође одговорни и за правилно попуњавање и овјеру увјерења о кретању ЕУР.1.

(4) Царински органи су дужни поднесене захтјеве и документацију чувати најмање три године од дана извоза робе.

Члан 22. **(Попуњавање увјерења о кретању робе ЕУР.1)**

Захтјев за издавање увјерења о кретању робе ЕУР.1, изјава извозника одштампана на полеђини и уредно попуњено увјерење о кретању подносе се у поступку извозног царинења заједно са ЛЦИ-ом и осталом потребном документацијом. (Образац је прописан у Анексу 3. Протокола).

Уколико је захтјев сачињен руком, мора се попунити налив пером или хемијском оловком. Рубрике обрасца требају бити попуњене на слиједећи начин:

У рубрику 1 Извозник, уноси се име/назив извозника, пуна адреса и земља (извозник може бити физичко лице са пребивалиштем или правно лице са сједиштем у БиХ).

У рубрику 2 Увјерење се користи у преференцијалној размјени између..., уноси се „ЦЕФТА“.

У рубрику 3 Прималац, чије попуњавање није обавезно, уноси се име/назив примаоца робе, пуна адреса и земља.

Напомена:

Препоручује се уписати име примаоца, али није обавезно. У случају извоза за потребе изложбе ван БиХ или у земље које одобравају преференцијалну трговину производа који ће по завршетку изложбе бити продани, потребно је уписати и мјесто одржавања изложбе (члан 18. овог упутства).

У рубрику 4 Земља, група земаља или територија чији се производи сматрају производима који задовољавају критерије о поријеклу, у већини случајева ће то бити Босна и Херцеговина. У неким случајевима, нпр. у случају замјена доказа о поријеклу или минималне операције на роби која је поријеклом из друге Стране или земље или територије са којом је могуће примијенити кумулацију, уносе се одговарајуће појединости.

Напомена:

Уколико су производи, на које се односи увјерење о кретању, поријеклом из више од једне земље или територије:

- у рубрику 4 (земља, група земаља или територија чији се производи сматрају производима који задовољавају критерије о поријеклу) потребно је унијети “погледајте рубрику 8”; и
- у рубрику 8 (редни број; ознаке и бројеви; број и врста амбалаже; опис робе): за сваку ставку у овој рубрици унијети име или званичну скраћеницу сваке дотичне земље.

У рубрику 5 Земља, група земаља или територија у коју се роба упућује уноси се “Земља, група земаља или територија”.

У рубрику 6 Подаци у вези са превозом, чије попуњавање није обавезно, уноси се начин превоза робе и пут којим ће роба бити транспортована у земљу увоза.

У рубрици 7 Напомене, мора да стоји једна од слиједећих ознака: “CUMULATION APPLIED WITH... (име земље/аља или територије/а)” или “NO CUMULATION APPLIED”.

Такође, царинска испостава у ову рубрику уноси напомену “Накнадно издано”, ако се увјерење издаје накнадно, или напомена “Дупликат”, ако се издаје дупликат увјерења ЕУР.1, у ком случају се у ту рубрику уноси серијски број, број ЈЦИ-е и датум издавања оригиналног увјерења. У ову рубрику се такође могу унијети и друге напомене које би могле бити од користи надлежним царинским органима, нпр. “роба се враћа, јер је приликом прегледа утврђено да се ради о оштећењу исте”.

У рубрику 8 Редни број, ознаке, бројеви и врста паковања, назив робе, уноси се:

- за “редни број” – редни бројеви робе, ако се за више врста робе тражи издавање увјерења.
- за “ознаке, бројеве и врсте паковања” – ознаке и идентификацијски бројеви на пакетима. Ако је пакет упућен (адресиран) на примаоца: уноси се адреса примаоца, број пакета наведен у фактури и опис пакета (кутија, бала, палета, бачва, и др.). Ако пакети нису обиљежени, уноси се напомена “без ознака и бројева”;
- за “опис производа” – опис производа на такав начин да омогући испостави која врши царинење да идентификује производ и утврди његово поријекло;

Напомена:

Када увјерење обухвата више врста производа, сваку врсту треба уписати у нови ред и ставити бројчану ознаку ставке (1, 2, 3, ...). Ставке треба уносити без прореда.

За пошиљке које се састоје од производа са поријеклом и производа без поријекла, потребно је описати само производе са поријеклом. Понекад је немогуће избјећи заједнички унос производа са и без поријекла на рачун (фактуру). У том случају, потребно је назначити (нпр. фуснотом, или звјездицом) који су производи без поријекла, а у поље 8 увјерења о кретању ЕУР.1, ставити одговарајућу напомену уз опис робе – нпр. “производи означени звјездицом * на фактури су без поријекла и као такви нису обухваћени овим увјерењем ЕУР.1”.

Када је на увјерењу ЕУР.1, поље намијењено за опис робе недовољно за уписивање података важних за препознавање робе, посебно код великих пошиљки, извозник може на приложеним фактурама специфицирати робу на коју се увјерење ЕУР.1 односи, а уколико је потребно, и на другим комерцијалним документима, под условом:

- да су бројеви на фактури наведени у пољу 10 увјерења о кретању ЕУР.1;
- да су фактуре, и када је релевантно, други комерцијални документи, причвршћени на увјерење прије предочења истих царинским органима;
- да су царински органи печатом овјерили фактуру и друге комерцијалне документе, званично их прилажући уз увјерење. Испод посљедњег уноса производа, обавезно подвући водоравну линију, а преостали неиспуњени простор прецртати косом цртом (књиговодствено кољено).

У рубрику 9 Бруто маса (kg) или друга јединица мјере (литра, метар, итд.), уноси се бруто маса робе или бруто количина у другим јединицама мјере које су наведене у фактури;

У рубрику 10 Фактуре, чије попуњавање није обавезно, уносе се бројеви и датуми свих фактура за робу за коју се тражи издавање увјерења о кретању ЕУР.1;

У рубрику 11 Овјера царинског органа, уносе се број ЈЦИ-е који додјељује царинска испостава, датум и мјесто издавања увјерења ЕУР.1, потпис царинског службеника и печат који се користи за овјеру увјерења о кретању ЕУР.1 (Овјерена изјава: потврда о извозу, образац, број, царинска испостава, земља или територија која издаје увјерење, датум, потпис).

У рубрику 12 Изјава извозника, уносе се мјесто и датум када је затражено издавање увјерења о кретању ЕУР.1, а потпис извозника овјерити печатом (“*Ја, доле потписани,*

изјављујем да горе-описана роба испуњава услове неопходне за издавање увјерења; мјесто и датум; потпис”)

Страница 2

У рубрику 13 Захтјев за провјеру, се попуњава у случају подношења захтјева за накнадну провјеру увјерења о кретању ЕУР.1 и у исту уноси назив и адресу службе која захтијева провјеру.

У рубрику 14 Резултати провјере, уносе се резултати по обављеној провјери. Ову рубрику попуњава и овјерава орган надлежан за накнадну провјеру.

Страница 3 је копија странице број 1.

Страница 4 У изјави о подацима на основу којих роба задовољава услове за издавање увјерења о кретању ЕУР.1, довољно је дати кратак коментар, нпр.

- Извозник који је уједно и произвођач може уписати: *“Роба је произведена у производним погонима овог предузећа, а разврстава се под тарифним бројем...”*
- Извозник који је купио робу у БиХ ради извоза: *“Роба је произведена у БиХ, а разврстава се под тарифним бројем...”*

Дакле, ако извозник набавља материјал од добављача на унутрашњем тржишту, за производњу извозне робе, уз увјерење о кретању ЕУР.1 потребно је приложити и изјаву добављача (обрасци су у прилогу овог упутства, Анекси 3 и 4).

У рубрици о доказним исправама треба уписати све важне комерцијалне документе којима извозник располаже, а којима се доказује поријекло, као што су: пакинг-листе, товарне листе, отпремнице, изјаве добављача, увјерење о кретању ЕУР.1, које је стигло при увозу материјала који се користи за производњу извозних производа.

Образац увјерења о кретању ЕУР.1 се попуњава на службеним језицима БиХ или на језику земље увознице, у ком случају царинска испостава може тражити превод. Када царинска испостава, на основу података из захтјева за издавање увјерења ЕУР.1, изјаве добављача, података из ЛЦИ-а и исправа поднесених уз ЛЦИ, као и прегледом робе, утврди да је роба поријеклом из Босне и Херцеговине, издаје увјерење у складу са правилима о поријеклу. Увјерење о кретању ЕУР.1 прати робу након што царински инспектор унесе број и датум извозне ЛЦИ-е у рубрику 11, стави свој потпис и овјери увјерење печатом израђеним искључиво за те сврхе.

Ако царинска испостава, на основу података из изјаве добављача приложеној уз Захтјев за издавање увјерења о кретању ЕУР.1, исправа поднесених уз ЛЦИ и/или прегледом робе утврди да роба која се извози из БиХ није стекла статус робе са поријеклом из БиХ, одбиће издавање увјерења.

Члан 23.

(Накнадно издавање увјерења о кретању робе ЕУР.1)

(1) Увјерење о кретању робе ЕУР.1 може се на захтјев извозника издати након извоза, ако у вријеме извоза није издано због грешки или ненамјерних пропуста, или при увозу није прихваћено у Страни из техничких разлога (погледајте члан 36. овог упутства).

(2) Други разлог за накнадно издавање увјерења о кретању ЕУР.1 односи се на “изнимне околности”. Обзиром да је ово прилично неодређен појам који се користи за описивање непредвиђених или неуобичајених ситуација, немогуће је детаљно навести случајеве такве

врсте, но дужност царинских органа је да одлуче да ли ће одређени случај сматрати изнимним или не.

(3) Извозник подноси попуњене обрасце увјерења о кретању ЕУР.1 и у рубрику 7 (Напомене) уноси “ISSUED RETROSPECTIVELY”. (Мора бити на енглеском језику). На полеђини бијелог примјерка обрасца ЕУР.1 даје слиједећу изјаву: “За дотичну робу претходно није издано увјерење о кретању ЕУР.1”, наводећи мјесто и датум извоза, број ЈЦИ и услове који су испуњени у погледу поријекла, прилаже извозну ЈЦИ и додатну документацију.

(4) На основу расположивих података надлежна царинска испостава цијени да ли је роба у тренутку прихватања царинске пријаве за извоз испуњавала прописане услове за стицање поријекла и да ли опис робе на потврди недвојбено одговара опису робе утврђеном при извозном царинењу.

(5) Накнадно издано увјерење ЕУР.1 носи датум накнадног издавања.

Напомена:

Накнадно издано увјерење не може замијенити увјерење које је одбијено од земље увознице на темељу неусаглашености са правилима о поријеклу.

Члан 24.

(Издавање дупликата увјерења о кретању робе ЕУР.1)

(1) У случају губитка или уништења увјерења о кретању робе ЕУР.1, извозник може поднијети захтјев царинским органима за издавање дупликата увјерења. Дупликат је вјеродостојна копија оригинала. Дакле, мора обухватати исту робу, те до најмањих појединости мора бити вјерна копија оригиналног примјерка. Период важења оригиналног увјерења такође се односи и на дупликат. На дупликату увјерења мора бити назначено “ДУПЛИКАТ” у рубрици 7, мјесто и датум издавања оригиналног увјерења, број ЈЦИ-е, а прилаже се копија ЈЦИ-е и остале документације којима се доказује испуњеност услова за стицање статуса робе са поријеклом. Та назнака мора бити на енглеском језику.

(2) Увијек је потребно имати у виду да, прије подношења захтјева царинским органима за издавање увјерења ЕУР.1, подносилац захтјева мора бити у могућности увјерити исте да су подаци, који су им дати, тачни и да се могу поткријепити доказима.

Члан 25.

(Издавање замјенског увјерења о кретању робе ЕУР.1)

(1) По приспјећу пошиљки у Страну или земљу или териториј са којима је кумулација примјењива, пошиљке се могу раздијелити на мање пошиљке у сврху царинења у различитим царинским испоставама у тој земљи. У том случају, замјенска увјерења о кретању робе, издана на основу увјерења ЕУР.1 које је пратило оригиналну пошиљку, морају пратити и сваку од малих пошиљки.

(2) Издавање замјенског увјерења о кретању ЕУР.1 могуће је једино под условом да је роба стављена под надзор царинског органа који издаје замјенско увјерење. Како би добио замјенско увјерење, увозник или његов овлашћени заступник морају поднијети писани захтјев царинској испостави под чији је надзор роба стављена и приложити попуњено увјерење о кретању робе ЕУР.1, у рубрици 7 назначити да је у питању замјенско увјерење, унијети серијски број оригиналног увјерења које прати робу, те дати писану изјаву да се ради о истој роби која је увезена или дијелу пошиљке за које је претходни документ издан.

(3) Овај се поступак примјењује само када се ради о пошиљкама које се раздјељују и шаљу до другог одредишта унутар територије Стране или земље или територије са којима је могуће примијенити кумулацију.

(4) Замјена увјерења о кретању ЕУР.1 није могућа ако су производи или дио пошиљке послани из једне Стране у другу Страну, или земљу или територију са којима се кумулација примјењује. У таквим случајевима потребно је у БИХ издати ново увјерење (члан 21. овог упутства).

(5) Замјенско увјерење се не може издати за робу која је пуштена у слободан промет или стављена у поступак унутрашње обраде.

Члан 26.

(Одвојено књиговодствено исказивање)

(1) Надлежни царински органи могу, на писмени захтјев дотичних Страна, допустити заједничко складиштење робе, но метод такозваног “одвојеног књиговодственог исказивања” ће се користити за вођење залиха материјала са поријеклом и оних без поријекла, који су идентични и узајамно замјењиви.

(2) Предузеће којем је одобрено одвојено књиговодствено исказивање може поднијети захтјев за издавање доказа о поријеклу за оне количине производа који се могу сматрати производима са поријеклом.

(3) Корисник овог одобрења мора водити сталну евиденцију о залихама, а надлежна царинска испостава надзирати њихову употребу, те ако закључи да се користи на неисправан начин, иста повући.

Члан 27.

(Изјава на фактури)

(1) Као доказ о поријеклу робе, изјаву на фактури може сачинити:

- овлашћени извозник (погледајте слиједећи члан овог Упутства) за сваку пошиљку, без обзира на вриједности исте или
- сваки извозник за пошиљку чија укупна вриједност не прелази 6000. ЕУР.

(2) При одређивању вриједности пошиљке у сврху састављања изјаве на фактури, потребно је поменути “цијена фцо творнице”, као што је дефинисано чланом 3. овог упутства.

(3) Сврха ове алтернативне могућности јесте поједностављење поступка за извознике који редовно извозе своје производе у земље (партнере) унутар пан-европске кумулацијске зоне. Од њих се не тражи да поднесу захтјев царинским органима за издавање увјерења ЕУР.1 за сваку пошиљку. Међутим, прије него што им је одобрено да сачине изјаву на фактури, без обзира на вриједност пошиљке, овлашћени извозници морају испунити одређена правила и услове.

(4) У вези са самом изјавом на фактури, садржина текста којег овлашћени извозник мора користити обухвата слиједеће (Анекс IV Протоколу):

“Извозник производа обухваћених овом исправом (царинско овлаштење бр...) изјављује да су, осим ако је друкчије изричито наведено, ови производи.....преференцијалног поријекла.”

(5) Приликом попуњавања изјаве на фактури, потребно је имати на уму слиједеће:

- текст изјаве мора бити усаглашен са текстом прописаним Анексом IV Протоколу;

- за пошиљке сачињене од робе која је поријеклом из више од једне Стране или земаља или територија са којима се кумулација примјењује, у текст изјаве на фактури уносе се називи и званичне скраћенице дотичних земаља или се упућује на посебну напомену у изјави;
- назив или званична скраћеница за сваку дотичну земљу уноси се у фактуру за сваку наведену ставку;
- изјава може бити сачињена и на копијама фактура, под условом да копије носе потпис извозника, као што је обавезно на оригиналним фактурама. Овлашћени извозници којима је одобрено да не потпишу оригиналне примјерке изјава на фактурама нису обавезни потписати такве изјаве на фотокопијама фактура;
- изјаву на фактури могуће је сачинити и на полеђини фактуре;
- изјаву на фактури могуће је сачинити и на одвојеном листу фактуре, под условом да је тај лист очигледно дио фактуре;
- уколико извозник сачини изјаву на фактури на наљепници која се накнадно ставља на фактуру, не смије постојати сумња да је наљепницу ставио извозник. Његов потпис и печат требају покривати и наљепницу и фактуру;
- изјава добављача или изјава која је дана на отпремници или другом комерцијалном документу мора идентификовати извозника;
- потребно је сачинити изјаву: ”Кумулација се примјењује са... (назив земље/земаља)” или “Кумулација се не примјењује” .

Напомена:

У случајевима када је производ са поријеклом у цијелости добијен или када су материјали без поријекла који су коришћени у производњи прошли кроз поступак довољне обраде, изјава “Кумулација се примјењује са” се брише, док изјава “Кумулација се не примјењује” остаје у тексту. Изјаве “Кумулација се примјењује са” и “Кумулација се не примјењује” морају бити на енглеском језику.

Изјаву на фактури даје извозник када се производи на које се изјава односи извозе, или након извоза, под условом да је иста предочена у земљи увозници не касније од двије године након увоза производа на које се односи.

Члан 28. (Овлашћени извозник)

(1) Статус овлашћеног извозника из БиХ у Стране може добити сваки извозник који испуни услове које Управа за индиректно опорезивање – Сектор за царине, сматра потребним, а то су слиједећи:

- да је извозник уједно и производач робе (шпедитери не могу бити овлашћени извозници);
- да су отпреме робе честе (десет и више пута мјесечно);
- да уредно измирује своје царинске и пореске обавезе;
- да против њега нису покретани царински прекршаји;
- да познаје важећа правила о поријеклу, односно да има запослену особу више или високе стручне спреме која познаје правила поријекла;
- да прође провјеру знања коју проводи комисија УИО;
- да посједује све документе којима доказује поријекло;
- да књиговодствени записи омогућавају утврђивање поријекла.

(2) Захтјев за добијање статуса овлашћеног извозника подноси се УИО – Сектору за царине. У истом треба навести који су то извозни производи, на основу чега ти производи стичу поријекло, колико је било извоза у претходној години, те колико су честе испоруке.

(3) Извозник, такође, мора дати изјаву:

- да ће Изјаву на фактури давати само за робу коју испуњава услове за стицање статуса поријекла;
- да ће у сваком тренутку царинским органима дати на увид сву тражену документацију,
- да преузима пуну одговорност у случају нетачних навода о поријеклу или злоупотребе овлашћења,
- да преузима пуну одговорност за сваку Изјаву на фактури која га идентификује као да ју је сам ручно потписао,
- да ће сву документацију на основу које је Изјава на фактури дана, чувати најмање три године од датума давања изјаве.

(4) Уз захтјев треба приложити и слиједеће документе:

- доказ о наводима датим у захтјеву,
- овјерену копију регистрације предузећа са депонованим потписима лица овлашћених за потписивање и
- доказ о плаћеној административној такси.

(5) Када Сектор за царине проведе све предвиђене процедуре и провјери све наводе, донијеће одлуку о додјели овлашћења. Уколико су испуњени потребни услови, извозник добија одобрење о поједностављењу поступка потврђивања статуса поријекла, тј. број одобрења који је дужан увијек унијети, у за то посебно намијењен простор, у Изјави на фактури.

(6) Управа за индиректно опорезивање – Сектор за царине ће водити сву евиденцију издатих овлашћења и о томе обавијестити контролне органе и остале организационе јединице, те царинске органе земаља према којима је овај статус могуће примијенити.

(7) Редовне контроле овлашћених извозника од стране царинских органа морају осигурати да се добијено овлаштење непрестано користи на одговарајући начин.

(8) Царински органи могу повући издато одобрење кад год оцијене да се прописани услови више не испуњавају или да извозник неисправно користи дано одобрење.

Члан 29.

(Ваљаност доказа о поријеклу)

(1) Документовани докази о поријеклу имају рок важења од четири мјесеца, а то могу бити или увјерење о кретању ЕУР.1 или Изјава на фактури. Тај рок почиње тећи од дана издавања или сачињавања, а исти се у периоду од 4 мјесеца подноси на увид царинским органима.

(2) Када се роба налази у поступку царинског складиштења, доказ о поријеклу се подноси у тренутку доласка робе у царинско складиште (тј. приликом подношења царинске пријаве) или у било које друго вријеме током њеног складиштења, али у периоду од четири мјесеца од дана издавања у земљи извозници. Када се роба ускладиштена на овакав начин након одређеног времена пусти у слободан промет, сматраће се да је прописани временски рок испоштован.

(3) Под одређеним условима, царински органи земље увознице могу прихватити доказ о поријеклу након истека периода ваљаности. Они могу прихватити и закашњели доказ о поријеклу, када се околности кашњења његовог предочавања прихватају као изнимне. Изнимне околности у овоме контексту подразумевају слиједеће: околности које су ван контроле увозника или његовог заступника, а које се дешавају ријетко и које не компромитују способност царинских органа земље увознице да провјере поријекло робе.

(4) Закашњели докази о поријеклу такође могу бити прихваћени тамо гдје се производи предоче царинским органима земље увознице прије истицања ваљаности документа.

“Предочен” у овом случају значи да увозник презентује робу царинским органима, те укаже на то да роба има преференцијално поријекло.

(5) Правило о периоду ваљаности је дио контролног поступка који служи за осигурање да се преференцијални тарифни третман може додијелити само оној роби која задовољава правила о поријеклу. Оно што је битно када се појаве питања у вези стварног поријекла робе, јесте да се одмах почне са прикупљањем потребних информација.

(6) Само правило на одређен начин обавезује увозника да предочи доказе о поријеклу у периоду од четири мјесеца од дана издавања истога, како би тиме помогао да се задовоље потребе контроле. Прихватање закашњелог доказа о поријеклу се одвија по оцјени, односно оно није неограничено, јер треба узети у обзир захтјеве провјере.

Члан 30. (Увоз дјелимичних пошилики)

(1) Царински органи земље увознице могу, на захтјев увозика, дозволити да се за производе у растављеном или несастављеном стању, у значењу Општег правила 2(а) Царинске тарифе БиХ, који су разврстани у Одјелјцима XVI и XVII или тарифним бројевима 7308 и 9406 ЦТ БиХ, а који се увозе сукцесивно, подноси само један доказ о поријеклу при увозу првог дијела пошилике.

(2) Царинска испостава у којој се обавља поменути поступак ће надгледати да ли су испуњени услови прописани за примјену преференцијалног третмана.

Члан 31. (Изузимање од подношења доказа о поријеклу)

(1) Робе које приватна лица шаљу приватним лицима или су дио личног пртљага путника сматрају се производима с поријеклом за које се не захтијева подношење доказа о поријеклу, под условом да нису комерцијалног карактера и да нема сумње у истинитост усмене изјаве дане од стране лица које носи или прима робу.

(2) Укупна вриједност робе која се прима у пакетима не смије прећи 500 евра, а вриједност робе која чини лични пртљак путника 1200 евра. Када царински органи основано сумњају у исказану вриједност и поријекло робе, те у истинитост изјаве, странку упућују у редован поступак царињења, с тим да у том поступку ради остваривања преференцијала мора поднијети доказ о поријеклу.

Члан 32. (Пратећа документација)

(1) По подношењу захтјева за издавање увјерења о кретању ЕУР.1 или сачињавања изјаве на фактури, извозник мора у сваком тренутку бити спреман царинским органима обезбиједити све додатне информације које они захтијевају. Пратећа документација би требала помоћи царинским органима да потврде преференцијални статус поријекла робе на коју се односи увјерење о кретању ЕУР.1.

(2) Документација се, између осталог, састоји од слиједећег: изјаве добављача, доказа о поријеклу, фактура, књиговодствене евиденције, норматива, отпремница, те описа процеса производње. Дакле, извозници морају знати да приликом подношења захтјева за издавање доказа о поријеклу, такође морају бити у могућности поткријепити свој захтјев одговарајућом документацијом која би послужила као доказ да је њихов захтјев исправан.

(3) Докази о поријеклу могу се издати и за било коју другу робу када, због значајног временског размака између датума производње или увоза, с једне стране, те датума извоза, с друге стране, уобичајена пратећа документација није више доступна, под слиједећим условима:

- датум производње или извоза робе мора бити ван временског периода током којег су трговци дужни водити евиденцију;
- да се за робу може тврдити да има статус поријекла на основу других доказа, као што су изјава произвођача или било ког другог трговца, мишљење стручњака, ознаке на роби или опис, итд.; и
- да не постоје индикације да роба не испуњава захтјеве правила о поријеклу.

Члан 33.

(Чување доказа о поријеклу)

(1) Извозник робе дужан је чувати захтјеве за издавање увјерења о кретању ЕУР.1 или копије дане Изјаве на фактури, као и пратећу документацију најмање три године.

(2) Царински органи земље извознице морају чувати образац захтјева за издавање увјерења о кретању робе ЕУР.1 најмање три године.

(3) Царински органи земље увознице такође морају чувати најмање три године увјерења о кретању робе ЕУР.1 или Изјаву на фактури, поднесене у царинском поступку.

ГЛАВА VI АДМИНИСТРАТИВНА САРАДЊА

Члан 34.

(Накнадна провјера доказа о поријеклу)

(1) Накнадне провјере доказа о поријеклу изданих од стране царинских органа земље извознице, захтијевају се ако постоји основана сумња у аутентичност изданих докумената или у испуњеност прописаних услова за стицање преференцијалног статуса. Уз захтјев за накнадну провјеру доказа о поријеклу од користи је и сва расположива документација која упућује на сумњу и наводи конкретне разлоге за провјеру. Та се документација прилаже уз захтјев за накнадну провјеру.

(2) Појам основане сумње у овом контексту може значити, између осталог:

- на Изјави на фактури недостаје потпис извозника;
- увјерење о кретању ЕУР.1 није потписано или нема назначен датум издавања од стране царинских органа;
- печат који се користи за овјеру докумената не одговара отиску печата, као што су земље Страна дале на знање;
- ознака на амбалажи не одговара поријеклу које је пријављено на предоченом доказу о поријеклу.

(3) Уколико царински орган услијед основане сумње одлучи доказ о поријеклу послати на провјеру, употреба преференцијалне тарифе је тиме одложена док год је у току поступак накнадне провјере. Увознику се може понудити да пусти робу у слободан промет уз полагање одговарајућег обезбијеђења у висини царине и других царинских дажбина, до добијања резултата провјере.

(4) Поред тога, накнадне провјере могу бити затражене и на основу случајног одабира, узимајући у обзир и резултате мјера за процјене ризика. Стога, провјере су оправдане и у случајевима када се роба велике вриједности у континуитету увози током дужег временског периода, а пропраћена је исправном документацијом и доказом о поријеклу који не даје

разлог за било какву сумњу. У таквим случајевима неће доћи до одлагања у примјени преференцијалног третмана.

(5) Царински органи у земљи извозници врше накнадну провјеру доказа о поријеклу поновним прегледом документације коју им је у поступку извозног царинења приложио извозник или његов овлашћени заступник. Поред тога, потребно је прибавити додатне податке и информације од произвођача/извозника и то увидом у пословне књиге, упознавањем са процесом производње, коришћеним репроматеријалом, нормативом производње и свим што може бити од утицаја за оцјену статуса робе, сходно правилима о поријеклу.

(6) Накнадну провјеру обавља царинска испостава у којој је предметна роба извозно оцаринена. Службеници који су обавили накнадну провјеру дужни су сачинити записник који садржи све податке који су утицали на дефинисање статуса робе, потписати га и уз исти приложити копију документације овјерене од стране надлежне царинске испоставе (узорак се налази у прилогу овом Упутству, Анекс 5). Записник обавезно потписује и шеф царинске испоставе, а ако је провјера извршена код извозника, и одговорно лице у предузећу.

(7) Са резултатима проведеног поступка накнадне провјере треба упознати извозника достављањем записника о накнадној провјери.

Члан 35.

(Достављање резултата накнадне провјере)

(1) Резултати извршених накнадних провјера достављају се царинским органима земље која је тражила накнадну провјеру у року од десет мјесеци, или се у противном царинске дажбине наплаћују у случајевима основане сумње.

(2) Треба имати у виду да, уколико се примјењују одредбе о кумулацији поријекла, уз одговор се мора доставити и копија увјерења о кретању робе ЕУР.1 или Изјаве на рачуну, на темељу којих је доказ о поријеклу првенствено издан.

Члан 36.

(Разлози за одбијање прихватања увјерења о кретању робе ЕУР.1)

(1) Када се ради о формалним разлозима, односно неприхватању доказа о поријеклу услед техничких разлога, оригинални доказ се враћа увознику како би му се омогућило да накнадно поднесе исправан доказ.

(2) Технички разлози за одбијање доказа о поријеклу могу бити сљедећи:

- увјерење о кретању робе ЕУР.1 је другачијег облика од прописаног (нпр. на подлози нема “ guilloche ” узорка, разликује се по величини и боји, нема серијски број, није штампан на једном од службених језика);
- једна од обавезних рубрика није попуњена (нпр. Рубрика 4);
- увјерење о кретању ЕУР.1 није потписано (нпр. Рубрика 11);
- увјерење издао орган који није надлежан;
- увјерење није оригинал, већ копија истог;
- користи се нови печат, без претходног обавјештења о томе.

(3) У овим случајевима, увјерење о кретању се означава са “ДОКУМЕНТ НИЈЕ ПРИХВАЋЕН” и наводе се разлози. Увјерење се потом враћа увознику како би му се омогућило да обезбиједи нови, накнадно издан документ (члан 23. овог упутства). Царински

органи задржавају копију одбијеног документа за даљу контролу, а декларанту се омогућава подношење непотпуне царинске пријаве и одређује рок од најдуже четири мјесеца за достављање исправног доказа о поријеклу, уз обезбјеђење евентуалног царинског дуга.

(4) Случајеви грешака у куцању текста које се појављују на доказима о поријеклу, или незнатних неусаглашености између изјаве дане у доказу о поријеклу и докумената приложених за потребе увоза, морају се јасно разликовати од горе наведених случајева. Докази о поријеклу неће бити аутоматски одбијени по открићу да садрже грешке, под условом да су царински органи земље увознице сигурни да се ти докази о поријеклу односе на робу, те да су усаглашени са робом уз коју су предочавају. Међутим, царински органи земље увознице одлучују да ли су грешке довољно озбиљне како би докази о поријеклу били одбијени. Наравно, појам “грешке” у овом контексту искључује лажне информације, дане с предумишљајем.

Члан 37.

(Одбијање примјене преференцијалног третмана)

(1) Царински органи одбијају примјену преференцијалног третмана за увезену робу у случајевима у којима постоји основана сумња. То, између осталог, обухвата и слиједеће случајеве у којима се доказ о поријеклу сматра неприхватљивим без претходног захтјева за накнадну провјеру:

- роба на коју се односи увјерење о кретању ЕУР.1 није предвиђена за повлашћено поступање;
- рубрика предвиђена за опис робе (Рубрика 8) није попуњена или се односи на робу која се разликује од оне која је предочена;
- доказ о поријеклу издаје земља која не припада преференцијалном систему чак и ако је роба поријеклом из земље која припада систему (нпр. ЕУР.1 издан у Украјини за производе поријеклом из Хрватске);
- једна од обавезних рубрика на увјерењу за кретање ЕУР.1 носи трагове неовјерених исправки или брисања (нпр. рубрике које описују робу или наводе број пакета, земљу одредницу или земљу поријекла);
- рок важења увјерења о кретању ЕУР.1 истекао из разлога различитих од оних који су обухваћени прописима (нпр. изнимне околности), осим у случајевима када је роба предочена прије истицања рока;
- доказ о поријеклу накнадно издан за робу коју се покушало увести преваром;
- Рубрика 4 увјерења о кретању ЕУР.1 носи назив земље која није Страна ЦЕФТА Споразума, у оквиру којег се тражи повлаштено поступање;
- Рубрика 4 увјерења о кретању ЕУР.1 носи назив земље са којом се кумулација не примјењује (нпр. ЕУР.1 издан у Србији за производе руског поријекла који се увозе у БиХ).

(2) Царински органи у наведеним случајевима стављају ознаку “НЕПРИМЈЕЊИВО” на доказ о поријеклу и исти задржавају у својој документацији. Царински органи земље извознице требају бити благовремено обавијештени о овом случају.

ГЛАВА VII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 38. (Ступање на снагу)

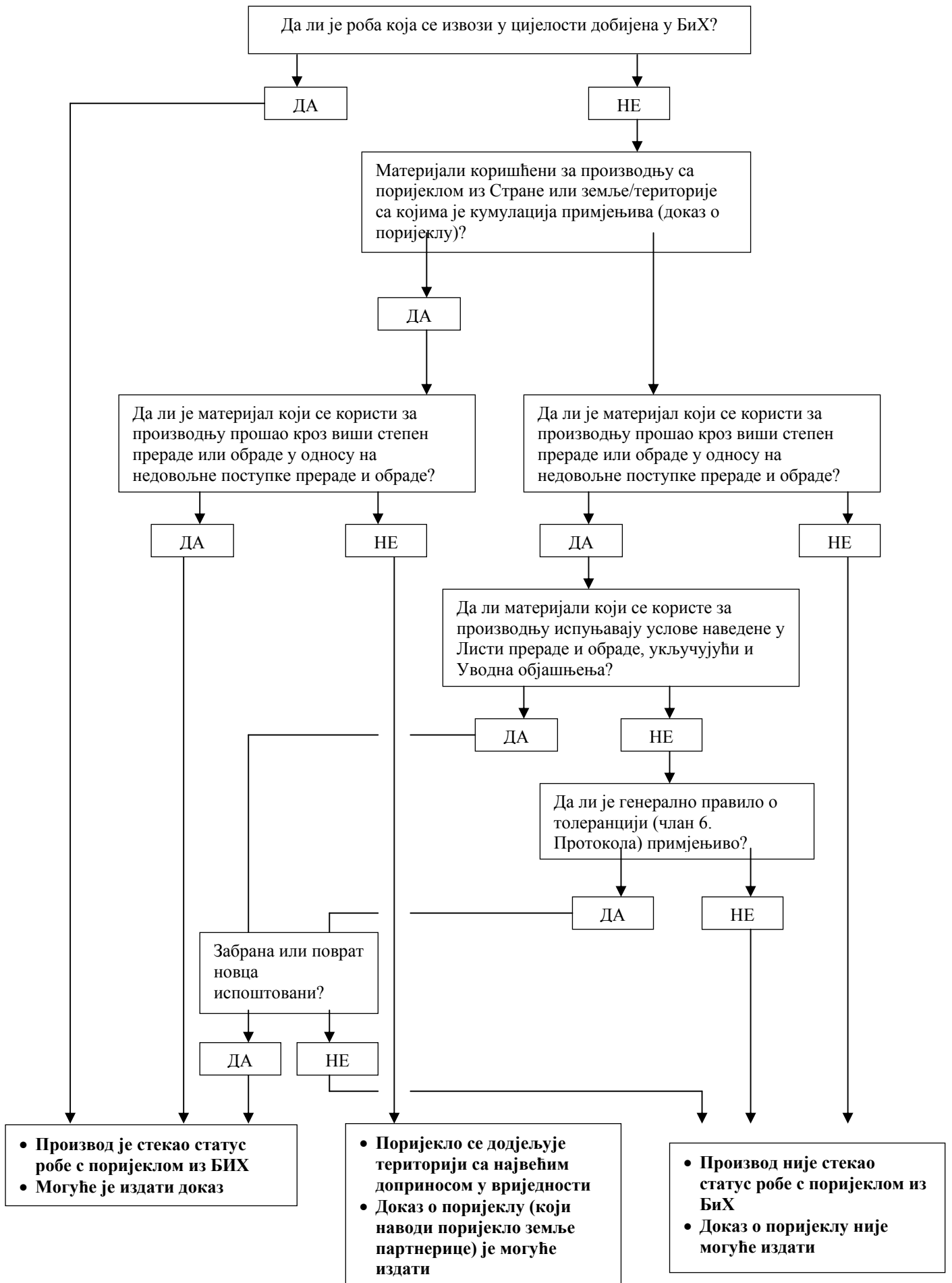
Ово упутство ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику БиХ”, а биће објављено и на web страници Управе.

Број: 01-02-2187-20 /07
Датум: 21.11.2007. године

**ДИРЕКТОР
КЕМАЛ ЧАУШЕВИЋ**

Bosna i Hercegovina Управа за indirektno-neizravno oporezivanje Banja Luka		Босна и Херцеговина Управа за индиректно опорезивање Бања Лука
УВЈЕРЕЊЕ О НЕМАНИПУЛАЦИЈИ		
1. Име и адреса шпедитера/транспортног предузећа		
2. Подаци о пошиљци а) Опис робе		
б) Земља поријекла робе	ц) Превозни документ (број и датум)	
д) Датум истовара у БиХ	е) Датум поласка из БиХ	
ф) Земља одредница	г) Превозно средство/рег.ознаке	
3. Изјава шпедитера/ транспортног предузећа Ја/Ми изјављујем/о да а) горе описана роба је превезена у наведену земљу одредницу из БиХ без икаквих измјена или манипулације; и б) сви подаци наведени горе су истинити и тачни. Потпис овлашћеног лица: Име: Одредиште: Датум: (печат предузећа)		
4. ОВЈЕРА ЦАРИНСКИХ ОРГАНА БиХ		
Ми потврђујемо да је по нашем сазнању изјава извозника истинита и тачна. Ово Увјерење се издаје без обавезујућих посљедица или обавеза са наше стране које би проистекле из било којих околности. Потпис овлашћеног лица: Име: Одредиште: Датум:		

ВОДИЧ ЗА УТВРЂИВАЊЕ СТАТУСА “ПРОИЗВОДА СА ПОРИЈЕКЛОМ”

Изјава добављача за производе са преференцијалним статусом

Изјава добављача, која се наводи даље у тексту, мора бити састављена у складу са фуснотама. Међутим, примједбе у фуснотама се не морају приказати.

ИЗЈАВА

Ја, доле потписани, изјављујем да је роба наведена у овом документу.....⁽¹⁾
поријеклом из⁽²⁾ и да задовољава правила о поријеклу која регулишу
преференцијалну трговину са.....⁽³⁾.

Изјављујем да ⁽⁴⁾:

- Кумулација се примјењује са(назив земље/земаља)
- Кумулација није примијењена.

Обавезујем се да ћу царинским органима на њихов захтјев обезбиједити сву потребну документацију.

.....⁽⁵⁾
.....⁽⁶⁾
.....⁽⁷⁾

¹ Уколико је у питању само одређена врста робе наведене у документу, таква роба мора бити јасно назначена или обиљежена, те напомена унесена у изјаву мора гласити: “.....наведена у овом документу и означена.....поријеклом је из.....”

² БиХ, земља или скупина земаља или територија из којих роба потиче

³ Навести земљу, скупину земаља или територију које су у питању

⁴ Попунити, тамо гдје је потребно, само за робу која има статус преференцијалног поријекла у контексту преференцијалних трговачких односа са једном од земаља поменутих у члану 3. и 4. Анекса ЦЕФТА Споразуму, на који је се може примијенити Пан-европска кумулација поријекла

⁵ Мјесто и датум

⁶ Име и позиција у предузећу

⁷ Потпис

Дугорочна изјава добављача за производе са преференцијалним статусом

Изјава добављача, која се наводи даље у тексту, мора бити састављена у складу са фуснотама. Међутим, примједбе у фуснотама се не морају приказати.

ИЗЈАВА

Ја, доле потписани, изјављујем да роба описана доле:

.....⁽¹⁾

.....⁽²⁾

која се редовно доставља⁽³⁾, поријеклом је из⁽⁴⁾ и задовољава правила о поријеклу која регулишу преференцијалну трговину са.....⁽⁵⁾.

Изјављујем да⁽⁶⁾:

Кумулација се примјењује са(назив земље/земаља)

Кумулација није примијењена.

Изјава важи за слиједеће пошиљке ових производа посланих из..... у
.....⁽⁷⁾

Обавезујем се да ћу одмах обавијеститио престанку важења ове изјаве.

Обавезујем се да ћу царинским органима на њихов захтјев обезбиједити сву потребну документацију.

.....⁽⁸⁾

.....⁽⁹⁾

.....⁽¹⁰⁾

¹ Опис

² Трговачка ознака, као што се користи на фактурама, нпр. модел бр.

³ Назив предузећа којем се роба доставља

⁴ БиХ, земља, скупина земаља или територија из којих роба потиче

⁵ Земља, скупина земаља или територија, које су у питању

⁶ Попунити, тамо гдје је потребно, само за робу која има статус преференцијалног поријекла у контексту преференцијалних трговинских односа са једном од земаља поменутих у члану 3. и 4. Анекса ЦЕФТА Споразуму, на који се може примјенити Пан-европска кумулација поријекла

⁷ Наведите датуме. Наведени период не смије бити дужи од 12 мјесеци.

⁸ Мјесто и датум

⁹ Име и позиција у предузећу

¹⁰ Потпис

У складу са одредбама члана 33. Протокола 4 ЦЕФТА Споразума, а на захтјев _____ (надлежног царинског органа земље која подноси захтјев), број _____ од _____, извршена је накнадна провјера доказа о поријеклу (ЕУР 1 / Изјава на фактури), број _____, од _____, и сачињен

ЗАПИСНИК О НАКНАДНОЈ ПРОВЈЕРИ ДОКАЗА О ПОРИЈЕКЛУ

- 1 Основни подаци
 - 1.1 Извозник
 - а) име, назив предузећа _____
 - б) адреса, сједиште _____
 - 1.2 Извезена роба
 - а) трговачки назив робе _____
 - б) тарифни број робе _____
 - ц) вриједност робе _____
 - д) количина робе _____
 - 1.3 Докази о поријеклу
 - а) серијски број увјерења о кретању ЕУР.1 _____
 - б) царинска испостава која је издала и овјерила увјерење _____
 - ц) датум овјере _____
 - д) Изјава на рачуну број _____
 - е) Изјава на рачуну потписана од _____
 - ф) роба извозно царинена у ЦИ _____
 - 1.4 Подносилац захтјева за накнадну провјеру
Страна ЦЕФТЕ _____
- 2 Детаљнији подаци
 - 2.1 документација приложена током поступка накнадне провјере извозника (рачуни, докази о поријеклу, изјаве добављача, нормативи, ...) _____
- 2.2 Извезена роба
 - а) произведена у властитој творници _____
 - б) купљена _____
 - ц) увезена _____
 - д) набављена на домаћем тржишту _____
- 2.3 Коришћени материјал/роба
 - а) трговачки назив робе _____
 - б) тарифни број _____
 - ц) вриједност _____
 - д) количина _____

- 2.4 Статус поријекла коришћене робе
а) са поријеклом _____
б) без поријекла _____
3. Попратна документација
а) доказ о поријеклу
б) изјава добављача
ц) куповне фактуре
- 3.1. Обављен поступак прераде или обраде _____
- 3.2. Прописани услови за стицање статуса поријекла уколико је прошла кроз поступак обраде или прераде _____
- 3.3 Пратећа документација
- 3.4 Опис производње и рачуноводствена документација (уколико је примјенљиво)*
4. Статус извезене робе
а) роба има статус поријекла из БиХ (навести примјенљиве одредбе Протокола)
б) роба нема статус поријекла из БиХ (навести разлоге услјед којих је доказ о поријеклу издан за извезену робу, а иста не испуњава услове за стицање статуса робе с поријеклом)

Потпис царинског службеника**

Потпис извозника (уколико је примјењиво) ***

Потпис шефа ЦИ

Напомене:

*)

Поред записника, Средишњем уреду треба доставити и овјерене копије документације на основу којих је утврђено да роба, која је била предмет провјере, испуњава, односно не испуњава прописане услове за стицање статуса робе са поријеклом.

**)

У случајевима да се накнадна провјера испуњености услова за стицање статуса робе са поријеклом може извршити у надлежној царинској испостави само на основу расположиве документације у поступку извозног царинења, записник сачињавају и потписују службеници који су обавили провјеру и шеф ЦИ.

***)

Уколико се накнадна провјера испуњености услова за издавање доказа о поријеклу обавља у предузећу, записник одмах сачињавају царински службеници, како би исти потписало надлежно лице у предузећу.

Записник су дужни потписати и царински службеници који су обавили накнадну провјеру у предузећу.